

Р Е Ц Е Н З И Я
ОТ
АС. Д-Р НИКОЛАЙ ВАСИЛЕВ

На дипломната работа на тема:

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ
В ПЕДАГОГИЧЕСКАТА РАБОТА С ГЛУХОНЕМИТЕ ДЕЦА
(Особености на детството и психологическо развитие на детето)

Дипломант: Петя Тодорова. Фак. № 2740 – задочно обучение

I. ОБЕМ на дипломната работа:

Дипломна работа съдържа 94 стр.

II. СТРУКТУРА на дипломната работа:

- **ОБЩИ БЕЛЕЖКИ** – увод към разработването на изследването;
- **ИЗЛОЖЕНИЕ**, изградено от *три* глави:
  - - **I. ГЛАВА. ОСОБЕНОСТИ НА ДЕТСТВОТО;**
  - - **ГЛАВА II. СЪЩНОСТ НА ПСИХИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА ДЕТЕТО;**
  - - **ГЛАВА III. ПЕДАГОГИЧЕСКО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ;**
- **ЗАКЛЮЧЕНИЕ;**
- **БИБЛИОГРАФСКИ СИСТЕМАТИЗИРАН СПИСЪК НА ЦИТИРАНАТА ПОДБРАНА ЛИТЕРАТУРА;**
- **ФОТОГАЛЕРИЯ НА ПРОУЧВАНЕТО.**

III. ВИД на дипломната работа:

Изследването е *научно-приложна пълнотекстова база от данни, надстрояваща фундамент на обширно библиографоведско проучване по проблемите на темата, доведено до систематизация на първично- и вторично-документалния поток за половин век (1971-2021).*

IV. АНОТАЦИЯ

Дипломната разработка представлява моделиране в системно единство на компонентите на модерен справочен информационно-търсещ апарат към *e*-библиотека *PEDAGOGIA* чрез използваните *e*-каталози на библиотеките в България в *интердисциплинарния* дискурс ПЕДАГОГИКА – МЕДИЦИНА – БИБЛИОГРАФИЯ – ИСТОРИОГРАФИЯ (НБКМ – София <<http://www.nationallibrary.bg/>>, НБИВ – Пловдив <www.libplovdiv.com>, Централна библиотека на БАН – София <<http://digilib.nalis.bg/>>, Столична библиотека – София <<https://www.libsofia.bg/page/bg/nachalo.php>>, Регионална народна библиотека „Петко Р. Славейков” – В. Търново <<https://opac.libraryvt.com/>>, Регионална библиотека „Захари Княжески” – Ст. Загора <<https://catalog.libsz.org>>, Регионална библиотека „Стилян Чилингиров” – Шумен <<https://libshumen.org/>>).

Подбрани и систематизирани са общо 112 заглавия по темата на проучването за период от 50 години (1971-2021):

- 51 книги, някои от които имат и *e*-версии (NN 1-51);
- 48 студии и статии, някои от които имат също и *e*-версии (NN 52-100);
- 13 *e*-ресурса (NN 101-112).

В резултат на систематизацията на библиографирания материал е изграден *комплексен систематизиран препоръчителен библиографски информационен ресурс от литература*, посветена на *частните* въпроси на темата, която е изучена и разкрита в единство на обединяващото начало от *медицинска и педагогическа гледна точки* в трите комплексни лъча на темата на проучването:

- 1) особености на детството;
- 2) същност на психическото развитие на детето;
- 3) педагогическо взаимодействие.

Изграденият теоретико-праксиологичен модел на взаимодействие с глухонемите деца може да бъде използван като инструмент за социологизацията на глухонемите деца.

V. Ресурсът е и пълнотекстова библиографска база за подхранване на *e*-библиотека *PEDAGOGIA* със строг НАУЧЕН ИНСТРУМЕНТАРИУМ.

В *увода* на дипломната работа е показана актуалността на това изследване, свързана с факта, разкриването на взаимодействието в педагогическата работа с глухонемите деца е една от сферите на *медицинското и педагогическото* аспектиране на вниманието към тази, определяна *единодушно* като особено *тежка за социално интегриране* група от младото население в детска възраст, която се нуждае от намиране на ефективни инструменти не само за лечение, но и за социологизация.

За *обект на проучването* дипломантът е избрал взаимодействието в педагогическата работа с глухонемите деца.

Предметът на изследването е ориентиран към особеностите на детството и психологическо развитие на детето, което е и предмет на това проучване.

Целта на разработката е да се изучат различните форми на взаимодействието в педагогическата работа с глухонемите деца и да се покаже обвързаността на този комплексен – и медицински, и педагогически – проблем с особеностите на детството и психологическо развитие на детето като по този начин разкрие в система и в единство инструментите за оптимизиране и ефективно прилагане на самите форми на взаимодействие.

Задачите на изследването са моделирани във *вид на стъпки на това проучване*:

Да се разкрият онтологичните особености на детството;

Да се опише същността на психическото развитие на детето;

Да се изведе информационна картина на педагогическото взаимодействие по линията *възрастни – дете*.

Методите на изследване са специално навигиран за целите на разработката научно-приложен комплекс:

1. *Библиографиране и историографиране de visu* на достъпните в режим on line публикации по темата на дипломното изследване за период от 50 години (1971-2021 г.).

2. *Изучаване de visu на библиографираните и историографираните източници* по темата.

3. *Семантично и справочно-информационно културолого-феноменологично разкриване* на когнитологичен теоретико-праксиологичен модел на взаимодействието в педагогическата работа с глухонемите деца като сфера на медицинското и педагогическото интегриране на вниманието към тази особено *тежка за социално интегриране* група от младото население.

VI. Позиционираните три стъпки (задачи) на *това* проучване се явяват **ТРИ ГЛАВИ НА ИЗЛОЖЕНИЕТО**:

I. Глава. ОСОБЕНОСТИ НА ДЕТСТВОТО е посветена на социалния *комплекс* от компоненти, третиран и от медицината, и от педагогиката: играта като самостоятелна дейност и нейното значение; организацията и ръководството на игровата дейност с повишено внимание към навиците и привичките на детето като се достига до класификация на самите навици; трудностите и предизвикателствата при възпитанието на здрави деца; игровата и учебно-игровата дейност при нормалните и глухонемите деца; психологията на болното дете от гледна точка на промените в психиката и поведението; психологическата характеристика на глухонемите деца и категориите и формите на глухонемостта и немотата при децата; приемствеността във възпитанието на децата между семейството, детските ясли, детската градина и училището);

II. Глава. СЪЩНОСТ НА ПСИХИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА ДЕТЕТО е насочена към *системното* проникване в проблемите на единството в развитието на

говора, мисленето, паметта и волята като психофизиологично ядро на детето; психологическата характеристика на навиците на детето като инструмент за мотивирано педагогическо въздействие върху личността на детето с цел то да бъде ефективно подпомогнато; представата за творчеството през детството като широко поле за педагогическо взаимодействие и въздействие върху детето; възглед за играта в живота на детето като когнитологичен и познавателен фактор на социологизацията на детето; педагогическите и психологическите аспекти на възпитанието на децата от предучилищна възраст като естествен ресурс за взаимодействие; особеностите и характеристиките на всестранно и цялостно изучаване на детето като база за медицинско и педагогическо взаимодействие с детето);

III. Глава. ПЕДАГОГИЧЕСКО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ е *метасистемно* разкриване в единство на видовете взаимодействия: „дете – семейство”, „дете – деца”, „дете – възрастен”, „дете – околна среда” от позицията на възгледа в медицината и педагогиката за особеностите на: феноменологичното разкриване на т.нар. проблемни деца, третирани през призмата на аномални особености; наследствените болести в семейството – глухота, нямост; генетичните фактори за глухонемите деца; скрининга на глухотата при новородените бебета; особеностите на новороденото във връзка с това какво се случва, ако бебето не ни чува; характера на работа с глухонемите деца в детската градина, училището, гимназията и при дипломиране след завършване на средно образование, абитуриентския бал и кандидатстудентските изпити; избора на професия и реализация на глухонемите деца).

И трите глави са обобщени от стриктно изведени изводи.

В ЗАКЛЮЧЕНИЕТО е представана синтезираната картина на изследването.

Вторично-документален апарат на проучването – БИБЛИОГРАФСКИЯТ СИСТЕМАТИЗИРАН СПИСЪК НА ЦИТИРАНАТА ПОДБРАНА ЛИТЕРАТУРА представлява образцов филигранен свод на привлечените към анализ документи като ги представя в строг *систематизиран* вид.

ФОТОГАЛЕРИЯТА – СПИСЪК НА ИЛЮСТРАЦИИТЕ са малка част от колекцията от изображения по темата, с която дипломантът е известен в педагогическите среди, насочени към проблемните групи, осветявани в неговото изследване, както и сред библиотечната общност.

VII. В модулацията на зависимостите ХИПОТЕЗА – ЦЕЛ – ЗАДАЧИ на това проучване е заложен креативен ментален ресурс, който е причината за поднасяне на стойностния социално значим продукт:

- да се изгради *научно-приложна пълнотекстова база от данни, която*
- да надстроява изградения от самия дипломант *фундамент на обширно библиографоведско проучване по проблемите на темата, доведено до систематизация на първично- и вторично-документалния поток за половин век (1971-2021).*

VIII. ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ

1. Пред нас е уникален справочно-информационен продукт – и пълнотекстов, и библиографски.

2. Разработени са системните вектори, моделиращи темата в единство: особености на детството; същност на психическото развитие на детето; педагогическо взаимодействие.

3. На основа на този продукт са направени не само редица библиометрични анализи, но и хуманитарно-научни историографски информационни картини – за което свидетелства и специализирана публикация на дипломанта.

Забележки и въпроси

Тъй като наблюдавах работата на дипломанката отблизо и консултирах написването на текста – и като дългогодишен учител с опит в областта на социологизацията на групите проблемни деца, към които принадлежат попадащите в обсега на дипломното изследване, – и като библиограф – историограф с универсален профил, бих искал да се обърна към автора на проучването с важен методологичен въпрос:

КАК СЕ РАНЖИРАТ В НАУЧНАТА ПРАКТИКА ПОЗИЦИОНИРАНЕТО НА СЪЩИНСКОТО БИБЛИОГРАФСКО ПРОУЧВАНЕ И РАЖДАНЕТО НА ПЪЛНОТЕКСТОВОТО МУ ИЗРАЖЕНИЕ КАТО ДИАЛЕКТИЧЕСКИ ЕТАПИ НА ЗРЕЛО СТОЙНОСТНО И СОЦИАЛНО ЗНАЧИМО НАУЧНО ИЗСЛЕДВАНЕ?

Заключение:

Дипломната работа на **Петя Тодорова** е плод на времеемка и трудоемка библиографска, историографска и текстологична работа.

Този труд е научно-приложен и евристичен по своя характер и се явява база за бъдещи – и на библиометрични, и на хуманитарно-научни историографски проучвания по темата.

Мисля, че подобно моделиране е в сърцевината на всяка бъдеща библиографска и историографска работа.

Предлагам да бъдат направени нови самостоятелни публикации на автора в универсалния научен печат по темата на това първо цялостно проучване в *интердисциплинарната* сфера ПЕДАГОГИКА – МЕДИЦИНА – БИБЛИОГРАФИЯ – ИСТОРИОГРАФИЯ, отличаваща се със зряла методология и значим праксиологичен резултат.

Имайки предвид изложените качества на дипломната работа като цяло, предлагам на уважаемата Комисия да я оцени по достойнство.

28.06.2022 г.

Рецензент:

Ас. д-р Николай Василев